

Лариса Мілімко*

Kyiv, Ukraine

Правовий статус митного брокера (адміністративно-правовий та господарсько-правовий аспекти)

Правовий статус митного брокера (адміністративно-правовий та господарсько-правовий аспекти)

Анотація: У статті здійснено аналіз правового статусу митного брокера як суб'єкта адміністративно-правових та господарсько-правових відносин. Встановлено, що митний брокер вступає в адміністративно-правові відносини з Державною митною службою України, Державною податковою службою України, державною казначейською службою України та іншими органами державної влади.

На основі комплексного аналізу було виявлено недосконалість поняття «митний брокер», що закріплено статтею 416 Митного кодексу України, позаяк у цьому понятті не враховано, що нині митні брокерські послуги здійснюють і фізичні особи-підприємці, а також те, що митний брокер є суб'єктом і господарсько-правових, і адміністративно-правових відносин. Встановлено, що в більшості країн митним брокером завжди є фізична особа, з якою суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності або його представник, який узгоджує всі істотні умови договору про надання митно-брокерських послуг, і ця особа несе відповідальність за будь-яке порушення договірних зобов'язань. У статті пропонуємо авторське визначення поняття «митний брокер» – підприємство

або фізична особа-підприємець, що зареєстрований в реєстрі митних брокерів, отримав свідоцтво митного брокера, надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України, який провадить митну брокерську діяльність у будь-якому митному органі України і несе відповідальність за свою діяльність перед митними органами та фізичними чи юридичними особами, інтереси яких він представляє в митних органах. Це поняття автор пропонує закріпити в Митному кодексі України.

Встановлено особливості адміністративної та господарсько-правової відповідальності митного брокера. Зокрема, з'ясовано, що основні санкції за адміністративні правопорушення передбачено Митним кодексом України, але окремі санкції встановлено Кодексом України про адміністративні правопорушення. У разі притягнення до адміністративної відповідальності часто виникають проблеми з визначенням суб'єктивної сторони правопорушення, що підтверджено прикладами судової практики. У рамках господарсько-правової відповідальності до митного брокера можуть бути застосовані всі види господарських санкцій: відшкодування збитків; штрафні санкції; оперативно-господарські санкції.

* Лариса Мілімко [Larysa Milimko] – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарського, повітряного та космічного права, Національний авіаційний університет [National Aviation University]; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5821-5862>; e-mail: larisa_milimko@ukr.net.

Ключові слова: митний брокер, правовий статус, адміністративно-правовий статус, господарсько-правовий статус, адміністративні правовідносини, господарські правовідносини, адміністративна відповідальність митного брокера, господарсько-правова відповідальність митного брокера.

Administrative Legal and Economic and Legal Status of Customs Broker (Theoretical and Legal Analysis)

Abstract: In the article the author analyzes the legal status of the customs broker as a subject of administrative-legal and economic-legal relations. The author establishes that the customs broker enters into administrative and legal relations with the State Customs Service of Ukraine, the State Tax Service of Ukraine, the State Treasury Service of Ukraine and other public authorities.

Based on a comprehensive analysis, the imperfection of the concept of “customs broker” was established, which is enshrined in Article 416 of the Customs Code of Ukraine, as this concept does not take into account that currently customs brokerage services are provided by a natural person-entrepreneur, object of both economic and legal and administrative and legal relations. It is established that in most countries a customs broker is always a natural person with whom the subject of foreign economic activity or his representative, who agrees on all essential terms of the contract for the provision of customs brokerage services, such person is liable for any breach of contract. The article

proposes the author’s definition of “customs broker”, which is an enterprise or individual entrepreneur registered in the register of customs brokers, received a certificate of customs broker, provides services for declaring goods, commercial vehicles moving across the customs border of Ukraine, who conducts customs brokerage activities in any customs authority of Ukraine and is responsible for its activities before the customs authorities and individuals or legal entities whose interests it represents in the customs authorities. The author proposes to enshrine this concept in the Customs Code of Ukraine.

Features of administrative and economic-legal responsibility of the customs broker are established. In particular, it was found that the main sanctions for administrative offenses are provided by the Customs Code of Ukraine, but some sanctions are established by the Code of Ukraine on Administrative Offenses. When bringing to administrative responsibility, there are often problems in determining the subjective side of the offense, as evidenced by examples of case law. Within the framework of economic and legal liability, all types of economic sanctions can be applied to the customs broker: compensation of losses; penalties; operational and economic sanctions.

Keywords: customs broker, legal status, administrative-legal status, economic-legal status, administrative legal relations, economic legal relations, administrative responsibility of the customs broker, economic-legal responsibility of the customs broker.

1. Вступ

Нині митні відносини в Україні переживають період кардинальних змін та комплексного перегляду процесів; значно розширено можливості на здійснення брокерської діяльності після проходження нескладної реєстрації та оформлення відповідного дозволу. Але повномасштабні воєнні дії, що розпочалися 24 лютого 2022 року, зупинили діяльність переважної більшості митних брокерів. Зазначені вище підстави змушують шукати нових шляхів для розвитку та вдосконалення інституту митних брокерів.

Інститут митного брокера існує в усіх економічно розвинених країнах світу. В Україні ринок митних брокерів є достатньо розвиненим і пропонує широкий вибір послуг: декларування, акредитація на митниці, складання контрактів, інвойсів, CMR та інших товаросупровідних документів,

визначення кодів товарів згідно з Українським класифікатором товарів зовнішнь-економічної діяльності (УКТЗЕД), розрахунок розмитнення товару до початку імпорту, оформлення імпорту та експорту товару тощо.

Однак отримання ліцензії, страхування діяльності чи підтвердження кваліфікації представників брокера, як це було раніше, чинним законодавством не передбачено. Незважаючи на широкий спектр відповідальних дороговартісних операцій, в Україні фактично немає законодавчих вимог до самої діяльності митних брокерів. Ці проблеми викликають нагальну потребу пошуку нових шляхів для ефективної взаємодії митних органів з митними брокерами та митних брокерів з клієнтами.

У зв’язку з цим сучасні вчені приділяють багато уваги питанням правового статусу та безпосередньо діяльності митних брокерів. Зокрема,

розробленню означеної проблеми присвячено низку праць таких вітчизняних науковців: І. Голосніченка, А. Гребенюка, А. Годяка, Г. Грянки, О. Ілюшика, О. Коробкової, Я. Павлович-Сенети, Д. Приймаченка, О. Уханової та інших. Однак адміністративно-правовий та господарсько-правовий статус митного брокера в Україні остаточно не з'ясовано, це потребує подальшого дослідження та обґрунтування.

Метою цього дослідження є з'ясувати поняття «митний брокер»; визначити місце й роль фізичної особи-підприємця, як митного брокера; встановити місце митного брокера в адміністративно-правових та господарсько-правових відносинах, а також адміністративну та господарсько-правову відповідальність митного брокера.

У процесі дослідження використано і загальнонаукові, і спеціальні методи наукового пізнання: порівняння, абстрагування, аналізу та синтезу, сходження від абстрактного до конкретного.

2. Основний текст

Поняття «митний брокер». В Україні правовий статус митного брокера визначено Главою 59 Митного кодексу України (далі – МК України) від 13.03.2012 № 4495-VI [10]. Доступ на ринок митних брокерських послуг здійснює Державна митна служба України через встановлення дозвільних вимог щодо провадження посередницької діяльності митного брокера. На цей час значна кількість учасників зовнішньоекономічної діяльності використовує послуги саме митних брокерів. А в багатьох країнах світу декларування товарів здійснюється виключно за їхньою участю.

У рамках імплементації митного законодавства до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, до якої Україна приєдналась у 2006 році, ст. 416 МК України закріплено оновлену дефініцію поняття «митний брокер» та зазначено, що це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України, і який провадить митну брокерську діяльність у будь-якому митному органі України. У цій дефініції законодавець фактично визначає його господарсько-правовий

статус і не відображає його становище як суб'єкта адміністративно-правових відносин, хоча певна частка правового статусу митного брокера полягає у встановленні його місця в адміністративно-управлінському ланцюжку відносин.

Митний брокер належить до митних представників. Митним представником згідно зі ст. 12 МК України є підприємство, яке виступає посередником (митним брокером, комісіонером, агентом, консигнатором тощо) під час виконання зовнішньоекономічного договору (контракту).

Відповідно до МК України митними брокерами можуть бути лише підприємства, тобто юридичні особи. При цьому підприємством визнають самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади, або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами. Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків та може мати печатки (ст. 62 Господарського кодексу України (далі – ГК України) [2].

Однак на основі аналізу положень Порядку подання та розгляду заяв, надання, переоформлення, зупинення дії та анулювання дозволів на провадження митної брокерської діяльності, затвердженого наказом Міністерства фінансів України 27.09.2021 № 517 (далі – наказ № 517) [14], крім підприємств, митними брокерами визнано і фізичних осіб-підприємців.

І підприємство як юридична особа, і фізична особа-підприємець – це суб'єкти господарювання, що підлягають державній реєстрації. Саме статус фізичної особи-підприємця засвідчує право особи на здійснення підприємницької діяльності, якою є самостійна, ініціативна, систематична господарська діяльність, що здійснюється на власний ризик суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Громадянина визнають суб'єктом господарювання в разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи (ст. 128 ГК України).

За нинішніх умов фізична особа-підприємець є як самостійний суб'єкт в інституті митних брокерів, який може бути одночасно митним брокером і представником митного брокера та здійснювати декларування товарів за умови отримання оригіналу свідоцтва; отримання оригіналу посвідчення; внесення до реєстрів митних брокерів і представників митних брокерів; укладення письмового договору про надання послуг з декларування товарів з особою, інтереси якої вона представляє у взаємовідносинах з митним органом, відповідно, що впливає із положень наказу № 517.

Отже нині існує невідповідність положень наказу № 517 до ст. 416 МК України щодо кола суб'єктів – митних брокерів.

Науковці України висловлюють різні позиції щодо формулювання поняття «митний брокер». Так, І.П. Голосніченко, О.В. Бойко [3]) дали коротке визначення «митного брокера», що це юридична особа з відповідним статусом. Д.В. Приймаченко надає дещо ширше тлумачення митного брокера, яким визначає учасника митних відносин, який вступає у відносини з фізичними особами для переміщення товарів, предметів і транспортних засобів [13].

Кодекс Сполучених Штатів Америки визначає термін «митний брокер» як будь-яку особу, яка отримала ліцензію митного брокера від Міністерства фінансів США, до основних функцій якого належить визначення і виконання економічної та грошової політики США, регулювання експорту та імпорту, фінансових організацій, збір податків, друк паперових грошових знаків і карбування. Сьогодні митні брокери США – приватні особи, товариства, асоціації або корпорації, ліцензовані, регульовані та уповноважені США митною та прикордонною службою [20].

У Канаді митним брокером визнають фізичну особу, товариство або корпорацію, яка виступає як агент зі здійснення митних формальностей [19].

У французькому законодавстві закріплено таке тлумачення поняття «митний брокер»: це особа, що професійно виконує митне оформлення від імені третіх осіб [18, с. 182].

Отже, варто погодитися з думкою І.П. Голосніченко, О.В. Бойко, які зазначають, що в більшості країн митним брокером є фізична особа, з якою суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності або його

представник узгоджує всі істотні умови договору про надання митно-брокерських послуг, така особа несе відповідальність за будь-яке порушення договірних зобов'язань [3].

Права та обов'язки митного брокера. Митний брокер у процесі здійснення своєї діяльності наділяється низкою прав та обов'язків, які складають основу його правового статусу. Основні права та обов'язки виникають у сфері публічних правовідносин у взаємодії з публічними органами та з суб'єктами господарювання. Формулюючи дефініцію поняття «правовий статус», варто погодитися з позицією А.В. Панчишина, який визначає, що правовий статус – це багатоаспектна, комплексна, універсальна категорія, що має чітку стабільну структуру та встановлює характер і принципи взаємодії суб'єктів суспільних відносин між собою, а також, шляхом визначення прав, обов'язків та гарантій їхньої реалізації, визначає місце суб'єкта в системі правовідносин [11, с. 95].

Митну брокерську діяльність митний брокер, як юридична особа, може здійснювати самостійно або через агента з митного оформлення. Відповідно до ст. 418 МК України агентом з митного оформлення є фізична особа-резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення митного контролю та митного оформлення їх.

Інформація про митних брокерів підлягає внесенню до Реєстру митних брокерів, що ведеться Державною митною службою України на Єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» [6]. Відповідно до наказу № 517, реєстр митних брокерів – це електронна база даних, що містить інформацію про юридичних осіб, а також фізичних осіб-підприємців, яким надають, переоформлюють, анулюють Дозволи або дію яких призупиняють, та ведеться на єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Як вказують О.М. Коробкова, підприємство чи фізична особа-підприємець, як митний брокер, отримують витяг із зазначенням у ньому реєстраційного номера та дати запису в реєстрі

митних брокерів [8]. А у витягах з реєстру, що їх видають фізичним особам-підприємцям, також зазначають інформацію, що митний брокер – фізична особа-підприємець.

Слід констатувати, що діяльність фізичної особи-підприємця як митного брокера цілком себе виправдовує і є конструктивною, тому подальшим кроком у реформі митного законодавства повинно бути внесення відповідних змін до МК України.

Адміністративно-правові відносини за участю митного брокера. Між митним брокером та органами публічної влади виникають адміністративно-правові відносини. Під адміністративно-правовими відносинами слід розуміти суспільні відносини, в яких з однієї сторони виступають суб'єкти (фізичні та юридичні особи), які наділені державою правами та обов'язками у сфері державного управління та місцевого самоврядування, які реалізують їх шляхом вступу в адміністративно-правові відносини, з іншої – органи державної влади та органи місцевого самоврядування та їхні посадові особи, наділені правовими нормами відповідними владними повноваженнями щодо організаційно не підпорядкованих їм суб'єктів [1, с. 9].

У рамках адміністративно-правових відносин між митним брокером і Державною митною службою, як публічним органом управління, реалізується функція з надання дозволу на провадження митної брокерської діяльності відповідно до ст. ст. 404-415 Митного кодексу України. У цьому разі підприємству або фізичній особі-підприємцю, які подали заяву про надання дозволу на провадження митної брокерської діяльності, автоматично присвоюється реєстраційний номер митного брокера і такий суб'єкт підлягає включенню до Реєстру митних брокерів. Крім того, Державна митна служба України здійснює контроль за провадженням митної брокерської діяльності з використанням програмних засобів єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» шляхом аналізу інформації про виконання митним брокером вимог законодавства України з питань митної справи та ухвалення рішень щодо діяльності митного брокера, відповідно до Правил провадження митної брокерської діяльності та порядок контролю за її провадженням, затверджених наказом № 517.

Митний брокер вступає в адміністративно-правові відносини і з іншими органами державної влади, зокрема, з Державною казначейською службою України, Державною податковою службою України та ін.

Безпосередня діяльність митного брокера здійснюється в рамках господарсько-правових відносин і регулюється нормами господарського законодавства. Згідно з КВЕД-2010 [7] діяльність митних брокерів належить до класу 52.29 – іншої допоміжної діяльності у сфері транспорту.

Господарсько-правові відносини за участю митного брокера. У рамках господарських правовідносин, відповідно до ст. 417 МК України, правове регулювання відносин митного брокера з особою, інтереси якої він представляє, визначаються відповідним договором. Крім того, митний брокер здійснює страхування вантажу, оскільки саме він відповідає за його збереження в дорозі. В окремих випадках собівартість товару, купленого і ввезеного за дуже низькою ціною, може зрости на території України за рахунок податків, митних платежів, зборів і необхідності отримання дозвільних документів, так що подальше просування товару на ринку не має ніякого практичного сенсу. З метою уникнення таких ситуацій митному брокерові необхідно заздалегідь розрахувати розмір майбутніх видатків з урахуванням митних платежів та інших витрат.

Чинним законодавством не врегульовано повноваження митного брокера щодо страхування вантажу. Хоча відсутність такого обов'язку тягне за собою більше ризиків матеріальних втрат у роботі митного брокера, але не суперечить положенням щодо діяльності митного брокера як суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює свою діяльність з власної ініціативи і на власний ризик. Як зазначає О. Коробкова: «досить повчальним є механізм застосування гарантійних зобов'язань, як забезпечення виконання обов'язків брокерів і їх клієнтів перед митними органами у роботі митних брокерів США. Митні брокери не виставляють гарантій щодо дотримання своїх зобов'язань перед митними органами при ліцензуванні» [8].

Митна брокерська діяльність підлягає контролю митними органами відповідно до статті 404 МК України. У разі виявлення правопорушень органами митного контролю, відповідно до ч. 3 ст. 416 МК України, за вчинення правопорушень,

пов'язаних з провадженням митної брокерської діяльності, митний брокер несе відповідальність, встановлену МК України та іншими законами України.

Адміністративно-правова відповідальність митного брокера. Особливість адміністративної відповідальності за порушення митних правил полягає в тому, що саме Митним кодексом України встановлені види порушень митних правил та відповідальність за їх вчинення, види адміністративних стягнень, які застосовуються до винних осіб за вчинення таких порушень, строки накладення адміністративних стягнень – тобто все, що пов'язане з притягненням особи до адміністративної відповідальності [9, с. 284], а також взаємодію митних брокерів з органами Державної митної служби України. Як суб'єкт правових відносин, митний брокер несе адміністративну відповідальність, передбачену розділом 18 МК України «Порушення митних правил та відповідальність за них». За порушення митних правил на митного брокера можуть бути накладені такі адміністративні стягнення: попередження, штраф, конфіскація товарів, конфіскація транспортних засобів. При цьому притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів. Чинне законодавство про адміністративні правопорушення митних правил є досить великим за обсягом і дуже нестабільним.

Розкриваючи визначення адміністративної відповідальності за порушення митних правил, зазначимо, що вона, на думку Г.В. Грянки, передбачає винність двоякого роду: по-перше, обов'язок винної особи дати звіт про свої неправомірні діяння у сфері відносин державної митної справи; по-друге, обов'язок понести покарання у вигляді адміністративного стягнення [5].

За статистичними даними, наведеними в дисертаційному дослідженні А.О. Гребенюка щодо виявлених порушень митних правил, у 2021 році працівниками Державної митної служби України було зупинено понад 1 тис. порушень митних правил на суму майже 144 млн. грн. Безпосередньо митниці розглянули 253 справи про порушення митних правил, наклали штрафів на суму 9,9 млн. грн. На розгляд до суду передано 496 справ про порушення митних правил на суму

192 млн. грн. За результати розгляду 661 справи суди наклали стягнень на 115 млн. грн. [4, с. 143].

Слід вказати, що переважна більшість порушень митних правил, що містять ознаки адміністративного правопорушення, учиняється навмисно. Часто в справах про адміністративні правопорушення предметом спору є суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення (наприклад, у справі № 490/2376/18 08.06.2018 за провадженням № 33/784/272/18 Апеляційного суду Миколаївської області [16]; у справі № 760/5840/21 за провадженням № 3/760/3452/21 Солом'янського районного суду міста Києва [17].

Також митного брокера може бути притягнуто до адміністративної відповідальності за провадження господарської діяльності без державної реєстрації як суб'єкта господарювання відповідно до статті 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Господарсько-правова відповідальність митного брокера. У процесі своєї діяльності митний брокер є також суб'єктом господарсько-правової відповідальності. Господарсько-правова відповідальність – це майново-організаційні за змістом і юридичні за формою заходи впливу на економічні інтереси учасників господарських правовідносин у разі вчинення ними господарського правопорушення. Отже, у сфері господарювання застосовується специфічний вид юридичної відповідальності, який іменується господарсько-правовою та опосередковується господарсько-правовими санкціями [12, с. 30]. У рамках господарсько-правової відповідальності на митного брокера, як на суб'єкта господарювання, накладають стягнення за порушення ліцензійних умов провадження господарської діяльності та договірних зобов'язань.

Наприклад, у справі № 916/1291/19 за провадженням № 83029286, 09.07.2019 Господарського суду Одеської області вирішено спір за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Мерраіс груп» до Товариства з обмеженою відповідальністю «Лідер індастрі трейдінг» про стягнення 23 636,96 грн. [15]. Позовні вимоги задоволено частково.

Подібний механізм юридичної відповідальності застосовують у більшості розвинутих країнах світу. Наприклад, у Франції митний брокер одночасно несе відповідальність перед клієнтом і перед

митними органами. Взаємини брокера з клієнтами регулюються: насамперед, як представник клієнта, брокер повинен виконувати отримані інструкції й представляти клієнтові корисну інформацію про хід виконання його доручень при виконанні митних формальностей за дорученням. Зазначені вимоги ставлять митного брокера в залежність від клієнта й можуть привести до грошових компенсаційних виплат на користь клієнта в разі, якщо інструкції останнього не було виконано або бажаний результат не було досягнуто [8].

3. Висновки

Отже, на основі здійсненого вище аналізу можемо зробити такі висновки. Правовий статус митного брокера визначається сукупністю його прав і обов'язків. Митний брокер – це суб'єкт адміністративно-правових та господарсько-правових відносин, тому його правовий статус складають права й обов'язки в адміністративній та господарській сферах.

Нині митним брокером в Україні визнають фізичну особу-підприємця.

Поняття «митний брокер», що закріплено МК України, не відображає повною мірою його статусу, а саме – адміністративно-правового статусу; у зв'язку з цим відповідне поняття необхідно доповнити окремими ознаками, що характеризують цю особу як суб'єкта адміністративно-правових відносин, та сформулювати таке визначення: «митний брокер в Україні – це підприємство або фізична особа-підприємець, що зареєстрований в реєстрі митних брокерів, отримав свідоцтво митного брокера, надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України, який провадить митну брокерську діяльність у будь-якому митному органі України й несе відповідальність за свою діяльність перед митними органами та фізичними чи юридичними особами, інтереси яких він представляє в митних органах.

Митний брокер несе адміністративно-правову відповідальність відповідно до Митного кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також господарсько-правову

відповідальність відповідно до норм господарського законодавства.

Література:

1. Адміністративно-правовий статус, осіб визнаних біженцями в Україні: монографія / Р.А. Калюжний, Г.С. Тимчик. – К. : «МП Леся», 2015. – 192 с. / URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/26640/1/Kaliujniy_Admin-prav.%20status_5.pdf
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 22.03.2022)
3. Голосніченко І.П. Бойко О.В. Шляхи реформування інституту митних брокерів в Україні. Юридичний науковий електронний журнал / URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/29.pdf (дата звернення 21.03.2022).
4. Гребенюк А.О. Відповідальність за переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем: Дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2021. 224 с.
5. Грянка Г.В. Правові засади адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Право і суспільство. № 6. 2012. / URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/6_2012/21.pdf.
6. Державна митна служба України. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». <https://cabinet.customs.gov.ua/reestr404> (дата звернення 21.03.2022).
7. КВЕД-2010: Клас 52.29 / URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/52/KVED10_52_29.html#:~:text=%D0%9A%D0%92%D0%95%D0%94%2D2010%3A%20%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%2052.29 (дата звернення 21.03.2022).
8. Коробкова О.М. Узагальнення та адаптація іноземного досвіду регулювання митної брокерської діяльності. Ефективна економіка № 2. 2016 / URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4787> (дата звернення 21.03.2022).
9. Митне право України : навч. посіб. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. – Львів : СПОЛОМ. 2017. 308 с.
10. Митний кодекс України від 13.03.2012, № 4495-VI / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 10.03.2022).
11. Панчишин А.В. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус» / А.В. Панчишин // Часопис

- Київського університету права. – 2010. – № 2. С. 95–98.
12. Правове регулювання відносин власності: термінологічний словник / За заг.ред. к.ю.н., доц. Нестерцової-Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ., 2017. 170 с.
 13. Приймаченко Д.В. Щодо діяльності митних посередників у процесі реалізації митних формальностей. Форум права. 2011. № 1. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11pdvrmf> (дата звернення 22.03.2022).
 14. Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності: Наказ Міністерства фінансів України від 27.09.2021 р. № 517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1672-21#n4> (дата звернення – 17.02.2022).
 15. Рішення від 09.07.2019 р. у справі № 916/1291/19 Господарського суду Одеської області / URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/83029286/>
 16. Справа № 490/2376/18 08.06.2018 за провадженням № 33/784/272/18 Апеляційного суду Миколаївської області / URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/74558541>.
 17. Справа № 760/5840/21 за провадженням № 3/760/3452/21 Солом'янського районного суду міста Києва / URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/95867959/>.
 18. Berr C.J., Tremeau H., Le droit douanier communautaire et national, Economica, 6a ed., 2004, p. 182.
 19. Customs act, U.S.A. 1985, c.1 (2 nd Supp.) Customs Brokers Licensing Regulations. SOR/86-1067. – URL: http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-86_1067/20060623/P1TT3xt3.html (дата звернення 21.03.2022).
 20. US Code. – Customs brokers. – 1641(19). URL: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/19/1641> (дата звернення 21.03.2022).
 3. Holosnichenko, I.P., Boyko, O.V. *Shlyakhy reformuvannya instytutu mytnykh brokeriv v Ukraini. Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. Retrieved from: http://www.lsej.org.ua/9_2020/29.pdf.
 4. Hrebennyuk, A.O. (2021). Vidpoval'nist' za peremishchennya abo diyi, spryamovani na peremishchennya tovariv komertsiynoho pryznachennya cherez mytnyy kordon Ukrainy poza mytnym kontrolem: Dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kand. yuryd. nauk. Zaporiz'kyy natsional'nyy universytet. Zaporizhzhya.
 5. Hryanka, H.V. (2012). Pravovi zasady administratyvnoyi vidpoval'nosti za porushennya mytnykh pravyl. *Pravo i suspil'stvo*, 6. Retrieved from: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/6_2012/21.pdf.
 6. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. Yedyny derzhavnyy informatsiynyy veb-portal «Yednye vikno dlya mizhnarodnoyi torhivli»*. Retrieved from: <https://cabinet.customs.gov.ua/reestr404>.
 7. *KVED-2010: Klas 52.29*. Retrieved from: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/52/KVED10_52_29.html#:~:text=%D0%9A%D0%92%D0%95%D0%94%2D2010%3A%20%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%2052.29.
 8. Korobkova, O.M. (2016). Uzahal'nennya ta adaptatsiya inozemnoho dosvidu rehulyuvannya mytnoyi brokers'koyi diyal'nosti. *Efektivna ekonomika*, 2. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4787>.
 9. *Mytne pravo Ukrainy: navch. posib*. A.I. Hodyak, O.M. Ilyushyk, YA.P. Pavlovysh-Seneta. – L'viv : SPOLOM. 2017. 308 s.
 10. *Mytnyy kodeks Ukrainy vid 13.03.2012, № 4495-VI*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
 11. Panchyshyn, A.V. (2010). Ponyattya, oznaky ta struktura katehoriyi «pravovyy status». A.V. Panchyshyn. *Chasopys Kyiviv'koho universytetu prava*, 2, pp. 95–98.
 12. *Pravove rehulyuvannya vidnosyn vlasnosti: terminologichnyy slovnyk / Za zah.red. k.yu.n., dots. Nestertsovoyi-Sobakar' O.V.* – Dnipro: Dniprop. derzh. un-t. внутр. справ., 2017 – 170 s.
 13. Pryymachenko, D.V. (2011). Shchodo diyal'nosti mytnykh poserednykiv u protsesi realizatsiyi mytnykh formal'nostey. *Forum prava*, 1. Retrieved from: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11pdvrmf>.
 14. Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності: Наказ Міністерства фінансів України від 27.09.2021 р. № 517. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1672-21#n4>.
 15. Рішення від 09.07.2019 р. у справі № 916/1291/19 Господарського суду Одеської області. Retrieved from:

References:

1. *Administratyvno-pravovyy status, osib vyznanykh bizhentsyamy v Ukraini: monohrafiya*. R.A. Kalyuzhnyy, H.S. Tymchyk. – К.: «MP Lesya», 2015. – 192 s. Retrieved from: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/26640/1/Kaliujniy_Admin-prav.%20status_5.pdf.
2. *Hospodars'kyy kodeks Ukrainy vid 16.01.2003, № 436-IV*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

- <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/83029286/>.
16. Sprava № 490/2376/18 08.06.2018 za provadzhennyam № 33/784/272/18 Apelyatsiynoho sudu Mykolayivs'koyi oblasti. Retrieved from: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/74558541>.
 17. Sprava № 760/5840/21 za provadzhennyam № 3/760/3452/21 Solom'yans'koho rayonnoho sudu mista Kyyeva. Retrieved from: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/95867959/>.
 18. Berr, C.J., Tremeau, H. (2004). Le droit douanier communautaire et national. *Economica*, 6a ed., p. 182.
 19. Customs act, R.S.A. 1985, c.1 (2 nd Supp.) Customs Brokers Licensing Regulations. SOR/86-1067. Retrieved from: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-86-1067/20060623/P1TT3xt3.html>.
 20. US Code. – Customs brokers. – 1641(19). Retrieved from: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/19/1641>.